

ТАКОВСКИ ОСНОВАЦ

ОШ "Таковски устанак", Таково
2024/2025. године

Савиндан, 2025. године

Српски језик, роман „О дугмету и срећи”, IV, Горњи Бањани, Софија Вукомановић

Природа и друштво, Династија Немањица, живот у доба Немањића, IV, Горњи Бањани, Софија Вукомановић

Пројектни рад из Дигиталног света на тему „Шта је пубертет”, IV, Горњи Бањани, Софија Вукомановић

Српски јези, роман „Леси се враћа кући”, IV, Горњи Бањани, Софија Вукомановић

Издавач:
ОШ „Таковски устанак”, Таково

Главни и одговорни уредник:
Бранка Жижовић, директор школе

Уредник:
Славица Петровић,
наставница српског језика и књижевности

Технички и ликовни уредник:
Душан Јелесијевић,
наставник ликовне културе

Редакција листа:
наставници и стручни сарадници

Насловна страна:
Дуња Обрадовић, V, Таково

Штампа:
„НАЈ”, Горњи Милановац

Тираж:
50 примерака

Лист излази годишње

Алеска Деспотовић, V, Горњи Бањани

Школске новости

„Планетаријум“

Дана 26. 11. 2024. године школу „Таковски устанак“ у Такову, посетило је Астрономско друштво „Планетаријум“, а тим поводом ученици наше школе имали су прилику да сазнају више о кометама, галаксији којој припада наша планета и разним појавама које се дешавају у свемиру, за шта су показали велико интересовање.

Уприличена је изложба макета свемирских летелица, намењених за извршавање различитих задатака у свемиру, као и на површини небеских тела. Ученици су могли да виде телескопе, као и одело космонаута, са свим компонентама која га чине.

Циљ гостовања Планетаријума јесте упознавање ученика са просторствима и тајнама космоса. Наставна тема из географије, Васиона и Земља, је на овај начин допуњена и обогаћена.

У оквиру пројекције деца су сазнала нешто ново о најзанимљивијим сазвежђима, звездама које пулсирају, како да се оријентишу уз помоћ звезде Северњаче и како небо изгледа на различитим географским ширинама. Поред проширивања географских знања, ученици су се упознали са различитим занимањима и неопходним образовањем за такве послове.

Планетаријум је посетило око 120 ученика школе у Такову и издвојених одељења .

Стручни скуп: „Школско насиље – законске реакције и школске акције“

.....

У понедељак 9. 12. 2024. у матичној школи у Такову одржан је стручни скуп под називом “Школско насиље – законске реакције и школске акције”. Скуп је реализован од стране Гордане Поповић Божанић и Марије Вуловић.

Дечја недеља у Такову

.....

У петак 11. 10. 2024. одржана је приредба ученика млађих разреда матичне школе у Такову поводом обележавања Дечје недеље.

Дечја недеља у Горњим Бањанима

.....

Низом активности обележена је Дечја недеља у ИО Горњи Бањани.

Дечја недеља у Бољковцима

Низом активности обележена је Дечја недеља у ИО Бољковци.

Дечја недеља у Шаранима

Низом активности обележена је Дечја недеља у ИО Шаранима.

Дечја права, Горњи Бањани

Сва деца имају иста права без озира на то где живе, како изгледају или којим језиком говоре. Свако дете има право на сигурно и срећно детињство.

Деца су наша будућност. Поштујмо њихова права и омогућимо им срећно детињство!

На часовима грађанског васпитања ученици 5. и 6. разреда у Горњим Бањанима бавили су се овом темом. Упознали су се са Конвенцијом о правима детета, усвојеном од стране Уједињених нација. Како виде права детета, представили су на пануу.

„Унапређени равноправни приступ и завршавање предуниверзитетског образовања за децу којој је потребна додатна образовна подршка“ – УЧИМО СВИ ЗАЈЕДНО

.....

У оквиру овог пројекта у нашој школи одржана је ликовна радионица под вођством Валентине Нађ, у којој су учествовали ученици који имају потребу за додатном подршком у учењу, као и ученици који воле цртање и сликање.

Пројекат „Унапређени равноправни приступ и завршавање предуниверзитетског образовања за децу којој је потребна додатна образовна подршка“ – УЧИМО СВИ ЗАЈЕДНО, спроводе Министарство просвете и УНИЦЕФ уз подршку Европске уније.

Дан здраве хране

.....

Ученици VI разреда матичне школе у Такову обележили су данас Дан здраве хране у оквиру СНА – сачувајмо нашу планету и тима за екологију и одрживи развој. ранима.

Ткање у Бољковцима

.....

У оквиру слободних наставних активности на часу Домаћинства вежбали смо ткање са ученицима 7. и 8. разреда у Бољковцима.

Ученици и наставници Вам предлажу ФИЛМОВЕ – КЊИГЕ – МУЗИКУ

ФИЛМОВИ

1. Мегалодон
2. Ми нисмо анђели
3. Гладијатор 1, 2

Александра Павловић, VI, Таково

1. Лето када сам научила да летим
2. Der Gesang der Flusskrebse
3. Сам у кући

Александра Весковић, VI, Горњи Бањани

1. Пирати са Кариба
2. Лајање на звезде
3. Аватар

Андријана Сретеновић, VIII, Таково

1. Spiderman
2. Superman
3. Aquaman

Дуња Деспотовић, VI, Горњи Бањани

1. Изолација
2. Batman
3. Јужни ветар

Душан Василијевић, VI, Горњи Бањани

1. Rabbit Peter
2. Ледено доба
3. Краљ лавова

Лука Марић, V, Горњи Бањани

1. Мој грех
2. Хотел Београд
3. Дивна пропаст

Мартина Матовић, VI, Горњи Бањани

1. Кроз мој прозор
2. Поред мене
3. Индиго кристал

Софија Дрињаковић, VIII, Таково

1. Шешир професора Косте Вујића
2. Бела лађа
3. Монтевидео, Бог те видео

Тамара Петровић, VII, Горњи Бањани

1. Forever my girl
2. Nachiko
3. Mulan

Викторија Јестровић, VIII, Таково

1. Лепа села лепо горе
2. Сиви камион црвене боје
3. Кад порастем бићу кенгур

Зоран Обрадовић, VIII, Таково

МУЗИКА

1. Светлана Цеца Ражнатовић – Цеца Show
2. Синан Сакић – На екс
3. Баја мали Книнца – Живеће овај народ

Алекса Деспотовић, V, Горњи Бањани

1. Цеца – Име и презиме
2. Непну и Цејла Рамовић – Тајна веза
3. Там – Дурум дурум

Ана Урошевић, V, Таково

1. Алла Пугачева – Миллион алых роз
2. АВВА – The winner takes it all
3. Рибља чорба – Погледај дом свој, анђеле!

Наставница Ксенија Радојичић

1. Жељко Самарџић – Ниси ти за мале ствари
2. Александра Пријовић – Тотална анестезија
3. Цеца – Пиле

Марта Весковић, VI, Таково

.....

1. Роки Беговић – Лош момак
2. Саша Матић – Идемо анђеле
3. Дејан Матић – Завири у моје срце

Михаило Радовановић, VIII, Таково

.....

1. Цеца – Горе од љубави
2. Ана Николић – Хвала, Довиђења.
3. Devito – Плава крв

Милица Дамљановић, VII, Таково

.....

1. Metallica - Black album
2. Iron Maiden - Brave New World
3. Sabaton - Carolus Rex

Наставник Никола Миновић

.....

ЖЕНСКИ ИЗВОЂАЧИ

1. Лара Фабијан – Je suis là
2. Lady Gaga – Harlequin
3. Лена Ковачевић – 9

МУШКИ ИЗВОЂАЧИ

1. Бруно Марс – ROSÉ & Bruno Mars - APT.
2. Дејвид Гета – Beautiful people
3. Саша Ковачевић – Проклето и свето

БЕНДОВИ

1. Парни ваљак – Откад те не виђам често
2. Бохемија – Одисеја у немиру
3. E-Play – Диши дубоко

Наставник Дејан Радовановић

.....

КЊИГЕ

1. Сумњиво лице – Бранислав Нушић
2. Орлови рано лете – Бранко Ђопић
3. Човек по имену Уве – Фредрик Бакман

Дијана Ђорђевић, VIII, Бољковци

1. „Све је у реду“, Јасминка Петровић

Ова књига познате дечје списатељице Јасминке Петровић намењена је тинејџерима и бави се питањима одрастања младе генерације. Мозаичка структура обухвата низ прича групе младих људи, које се укрштају градећи мрежу повезаних судбина. О сукобима с родитељима, предрасудама, вршњачком насиљу, трагању за идентитетом, осећању усамљености и бесмисла Јасминкини јунаци говоре искреним и снажним тоном, пуним јаких емоција. Кратке и језгровите форме, попут унутрашњег монолога, песме, СМС поруке или писма, сведоче о болном лутању данашњих тинејџера у свету одраслих и додатно наглашавају емотивни набој који ови млади људи носе у себи.

2. „Ловац у житу“, Цером Дејвид Селинцер

„Ловац у житу“ Церома Дејвида Селинцера је роман који је објављен 1951. године, али је и поред тога представља један од најчитанијих романа на свету. Прича прати младог Холден Колфилда. Овај јунак суочава се са типичним проблемима тинејџера попут осећаја отуђености, збуњености и неприлагођености. Његов бунт против друштвених норми и лицемерја одраслих представља став који многи тинејџери често деле док покушавају да схвате и дефинишу своје место у свету. Наиме, овај седамнаестогодишњак је због четири негативне оцене и немогућности адаптације избачен из школе. Сви људи који се у причи појављују уместо да му помогну да превазиђе кризу у којој се налазе, чине га још потиштенијим.

Због својих унутрашњих борби и бунта, главни јунак овог романа је постао алтер его за многе тинејџере широм света. А због свог значаја постао је лектира у бројним светским школама.

3. „Сенка ветра“, Карлос Руис Сафон

„Сенка ветра“ је део Сафоновог серијала о „Гробљу заборављених књига“. Ово није типична књига за тинејџере, али је свакако једна од оних које те терају да их прочиташ до краја.

Радња прати Данијела Семпера, дечака који открива мистериозну књигу под називом „Сенка ветра“ у тајној библиотеци названој „Гробље заборављених књига“. Када почне да истражује писца књиге, Хулијана Караша, Данијел схвата да неко систематски уништава сва дела која је овај аутор написао.

Зашто? То је питање на које је јунак желео да пронађе одговор и које га је одвело у мрежу тајни и опасности, а читаоцима је открило једну од најмрачнијих тајни Барселоне.

Наставница Славица Петровић

РАЗГОВОРИ

Анђелија Лисица, VIII, Таково

1. Да ли си љубитељ искључиво једног или више музичких жанрова?

Музика има много врста и подврста и јако је тешко свести је на један жанр. Постоје разни жанрови који се деле по комбинацијама инструмената, вокала и тонова. Много младих се сада изражава кроз музику и остварују свој идентитет кроз њу.

2. Реци нашим читаоцима који музички жанрови су ти омиљени?

Ја слушам доста различитих жанрова као сто су инди, рок, ундергрунд, синт вејв и њихове подврсте.

3. Како би описала инди жанр?

Инди највише слушам и рекла бих да је и најопширнији од оних које сам навела. Меша се са разним врстама и може да буде весео и ритмичан, а може да буде и спорији и мање весео.

4. Да ли си приметила да музика може да утиче на расположење и промени га на боље, али и на горе?

Музика се доста везује за емоције и доста мења наше расположење. Песма може да нас развесели и подсети на нешто лепо, а може нас и растужити. Песме се често због својих текстова везују за неки догађај особу или место.

5. Које бендове би издвојила?

Свемирко је мени јако драг хрватски бенд. Њихова музика је прилично весела (ако занемаримо текст). Њихова музика доста подсећа на лето. Од страних извођача често слушам The Smiths, Yot Club, Radiohead, Pink Floyd, Alex g и доста других бендова. Од домаћих волим ЕКВ, Валентино Бошкових, Идоле, Јинк, Хаустор итд. До музике коју слушам највише сам дошла преко друштвених мрежа, Спотифаја и мог тате.

6. Хвала што си разговарала за наш часопис.

Хвала и Вама.

Скенирајте
QR код са слике
и послушајте
Анђелијину
Spotify playlist-у.

РАЗГОВОРИ

Немања Вучетић

1. Хвала што сте пристали да говорите за наш школски часопис. Представите се нашим ученицима који вас можда не познају.

Хвала вама на позиву. Моје име је Немања Вучетић. Запошлен сам на радном месту секретар установе.

2. Укратко, у чему се састоји посао секретара школе?

Послови секретара школе су широко постављени. Укратко, секретар обавља правне послове у установи. Стара се о законитом раду установе.

3. Који портал Вам је омиљени? ЈИСП, Доситеј, Искра, за јавне набавке?

Поред набројаних портала, постоји још неколико јако занимљивих (смех). Издвојићу Портал јавних набавки, најближи је опису послова секретара.

4. Да ли је тачно да сви секретари возе Алфа Ромео (кад успеју да га ујутру упале) у који једва могу да уђу?

За Алфу кажу да је изнад свих. Зашто? Зато што је увек на дизалици. Шалу на страну, не вози је свако, само онај ко има стила. Италијански дизајн је без премца.

5. Прича се да сте својевремено одиграли баскет и ударили банану Дејану Томашевићу, бившем кошаркашком репрезентативцу. Постоји ли неки кошаркаш са којим бисте волели да одиграете 1 на 1?

Та прича о Дејану Томашевићу није тачна. Пре неколико година је посетио нашу школу, али није било прилике одмеримо снаге. 1 на 1? Можда са Филипом Петрушевим. Дужник нам је из претходних дербија.

6. Партизан или Црвена Звезда и зашто не Црвена Звезда?

Партизан, првенствено у кошарци. Посебна је то емоција, тешко за објаснити. Најбоље је то рекао велики Душко Радовић: „Није лако, али је увек лепо навијати за Партизан.“

7. Хвала на издвојеном времену.

Поздрав, до следећег дружења.

РАЗГОВОРИ

Славица Благојевић

1. Хвала што сте пристали да разговарате за школски часопис. Реците нашим ученицима, који вас можда не познају, ваше име и чиме се бавите у нашој школи?

Моје име је Славица, презиме Благојевић. У школи сам помоћни радник, домар мајстор и свашта још нешто...

2. Да ли је посао помоћног радника можда и неоправдано невидљив већем делу запослених и ученицима? Постоје ли неке мале ствари које често обављате и које су неопходе, а да већина поменутих тога није ни свесна?

Не знам шта бих одговорила на ово питање. Све зависи од тога како одрадиш посао. Већина запослених види мој рад као добар, поготово уз прву јутарњу кафу... И мирис и укус. Са децом је већ мало тежа ситуација они баш, ништа не виде. Сваки дан сакупљам за њима отпатке које бацају, сакупљам ствари које забораве.... Али има их и који по казни сами сакупе и обришу отпад за собом. Постоје те неке мале ствари које често радим, а то је да причам са децом на ходнику о њиховим проблемима, када им није добро скувам чај и све брзо прође... Некада и сазнам неке тајне, спречавам свађе. Ја се надам да да је већина свесна хаха...

3. Пошто је један од Ваших свакодневних послова и кување кафа запосленима, интересује нас постоји ли рецепт за добру кафу? Да ли кафа мора да буде туђа или порекло кафе не утиче на густ?

Постоји! Најбоља је кад се кува она што директорка да за седнице, тад се не шдеди... Домаћинска!

4. Ако су наставници и учитељи "други родитељи" ученицима, шта би онда били помоћни радници?

Неко ко се памти кроз цео живот, као особа која је била увек ту за њих. Да нешто поправи, да вишак ужине, послужи неки слаткиш, превиде ране. Значи, били би ,што би рекао мој колега Дуле Глишо, другари.

5. Ко Вам од запослених највише досађује и не излази из кухиње?

Тешко питање, хоћеш да ме некако посвађаш са колегама :-) Сви по мало... Постоје колеге које воле да сврате у кухињу, неко на чај од камилице, Милан да доручкује, Васко да поприча. Снежана и Даца на слаткише...

6. Реците нашим читаоцима – када нисте у својој школи, вас ваша душа боли – чиме се бавите ван школе? Чули смо да Вам повременио кашика упадне у мед.

Да, добро си чуо. Бавим се пчеларством, али само као помоћник свог супруга. Иначе се баш плашим уједа пчела. Било би лепо када би могло деци у школама приближити информације о пчеларењу и значају пчела за нашу планету. Заинтересовати их кроз неке радионице.

7. Хвала на разговору.

Нема на чему, било је занимљиво одговорати на питања.

Ана Урошевић, V, Таково

Дуња Филиповић, VII, Бољковци

РАЗГОВОРИ

Николина Глишовић, VI, Таково

1. Испричај нашим читаоцима како се појавило интересовање за сликање и уметност? Постоји ли неки конкретан разлог или си просто тражила неку активност којом би се бавила у слободно време?

Као и сва мала деца пре поласка у школу добила сам од родитеља прибор за цртање и сликање. Тада, наравно, нисам пуно размишљала о томе, али сам временом и након поласка у основну школу схватила да ми се сликање веома допада и тада креће моје озбиљније интересовање за сликање.

2. Која техника ти је омиљена за рад и зашто?

Моја омиљена техника за рад су темпере. Та техника ми је посебна због самог начина мешања боја, а и сам начин рада је такав да се наноси слој по слој боје који се релативно брзо суши, тако да је и по том питању техника захвална за рад.

3. Који су најчешћи мотиви на твојим радовима? Препостављам да су везани за природу?

Најчешћи мотиви на мојим радовима су животиње и понекад природа – биљке или пејзажи. Али углавном преферирам мотиве животиња јер су у питању жива бића која, осим нас људи, настављају нашу планету Земљу. Сваки нови рад започињем скицом. Након скице дефинишем цртеж до коначне верзије и почињем са сликањем темперама у слојевима.

4. Да ли имаш омиљеног сликара, сликарски правац или неког узора?

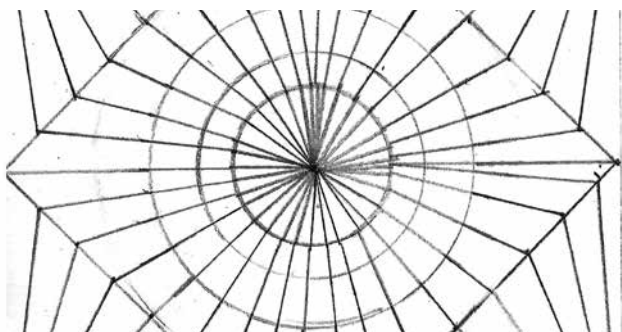
Немам конкретног узора, а ни омиљеног сликара јер се трудим да од свакога сликара нешто ново научим, па се не ограничавам ни на стил, правац и узор. Сматрам да сам тек на почетку и да морам да идем полако и поступно, иако то понекад није једноставно.

5. Какви су твоји планови за будућност?

Моји планови за будућност везани су за сликарство. Волела бих да postanем сликарка.

6. Хвала што си поделила са нама твоја интересовања.

Хвала и Вама.

Вељко Драшкић, VII, Горњи Бањани

Николина Глишовић, VI, Таково

Ана Матовић, VI, Таково

Диана Ђорђевић, VIII, Бољковци

Литерарни кутак

У потрази за плавом звездом

Цео живот трагамо за срећом, успехом. Песма „Плава звезда“ дала ми је идеју да и сама кренем у потрагу за својом звездом.

Ноћ је била ведро, пуна звезда. Ишла сам према својој кући разгледајући све те сјајне звезде на небу. Приметила сам једну која се разликовала од других. Била је највећа и најсјајнија. Налазила се у делу неба где није било других, деловала је усамљено. Зато је била лако уочљива. Помислила сам жељу и дуго је посматрала. Од те вечери све ми је кренуло набоље, жеље су почеле да ми се испуњавају. То је била моја срећна звезда.

За срећом трагамо цео живот. Срећа је када ти се испуне снови. Када си испуњен и срећан живот ти је леп.

Анђела Поповић, 6. разред
Горњи Бањани

Моје место за размишљање

Сви имамо тренутке када желимо да се осамимо и да на миру размишљамо. Ја то најчешће радим у својој соби или на једној посебној грани дрвета када одем на Равну гору.

Собу делим са млађом сестром, али ја ипак више времена проводим у њој. Када сам у њој често размишљам како да је учиним лепшом: шта да додам или избацим. Тренутно бих волела да избацим лејзи бег, а да убацим мали сто. Мој кревет је мали, волела бих да га заменим већим. На њему лежим док читам лектуру, понекад се досађујем или проживљавам своју робинзонијаду. Понекад се осећам као девојчица из приче „Буре“ коју је описала Исидора Секулић. Она је у свом скровишту направила мали рај. Иако ми је соба помало неуредна, ипак је она мој мали рај.

Када са родитељима одем на Равну гору осамим се на једној буковој грани. То није било каква грана. Она је попут клупице, мало је и неравна. Од малена сам волела да проводим време на њој. У последње време размишљам како би било саградити кућицу на овом дрвету. Размишљам како бих је уредила и проводила време у њој са најбољим другарицама.

Да би се снови остварили треба веровати. Верујем да ће моја кућица на дрвету постати стварност.

Александра Весковић, 6. разред
Горњи Бањани

Јана Војиновић, VI, Таково

Моје незаборавно путовање

Често сам одлазила у Београд са родитељима због њихових обавеза. Тада сам имала мало времена за обилазак града.

Моја сестра Бојана живи и Београду. Једном сам била њен гост. Лепо ме је угостила. Непосредно по доласку одвела ме је у обилазак града.

Био је Божић, падао је снег. Град је био украшен лампионима, а на центру су биле санке Деда Мраза. Шетале смо се Кнез Михаиловом улицом, осећај је био прелеп. Људи су били насмејани, носили су поклоне. Фотографисале смо се и продужиле пут Калемегдана. Обишле смо и Скадарлију. Улице су мирисале на топле напитке и крофне. Ушле смо у један локал да се одморимо и освежимо. Док смо пиле топли чај на прозору се појавила веверица. Било ми је чудно откуд веверица у великом граду. Вратиле смо се у стан и направиле божићне колачиће. Посебно ћу памтити излазак на балкон и тренутке када смо посматрале град обасјан светлошћу и лепотом.

Мој дан у Београду био је незабораван и желела бих да се понови. Такође, желела бих да посетим Нови Сад и Ваљево јер је ту рођена моја омиљена песникиња Десанка Максимовић.

Тамара Петровић, 7. разред
Горњи Бањани

На пустом острву

Једног сунчаног дана укрцао сам се на преко-океански брод. На половини путовања брод је почео да тоне. Једини сам ја преживео.

Отпливао сам до копна кога сам у даљини угледао. То је било једно омање острво и лако и брзо сам га истражио. Било је пусто. Пронашао сам само скелете изумрлих животиња. Размишљајући како да преживим, отишао сам до олупине брода и узео све што би ми било од користи. Од бродских дасака сам направио колибу. Упецао сам неколико риба да се прехраним. Наложиио сам варту и испекао их, а затим отишао на спавање. Ујутру сам отишао на обалу, сео и посматрао околину. Размишљао сам да ли ће наићи неки брод. Великим словима на песку сам написао УПОМОЋ. Летели су авиони, ја сам махао и викао али ме нико није видео ни чуо. Наставио сам са обиласком острва. Пронашао сам огромне рогове од јелена. Довукао сам их до обале како бих их опрао и тада сам угледао брод који се приближавао мојој олупини. Људи су дошли до копна и били у чуду када су ме угледали. Понудили су ми спас. Ја сам за успомену на ову авантуру понео рогове.

Испоставило се да су рогови били не сам о велики, већ и вредни. Са острва сам се вратио срећан и богат.

Алекса Деспотовић, 5. разред
Горњи Бањани

Волимо маме

Све маме као да су из раја дошле,
кроз свакакве авантуре оне су прошле.

Маме, јако сте духовите,
па онда нас и много и ВОЛИТЕ !!!

Јован Живановић, 4. разред
Горњи Бањани

Мој тата

Ти си тата најбољи,
сваки дан си све бољи.

Ми те сви волимо,,
хоћемо с тобом да ловимо.

Ти си тата сјајан
а у мојој бајци бајан.

Јован Живановић, 4. разред
Горњи Бањани

Другови заједно могу све

Један друг или два -
избегла се невоља.

Чим друг дође,
ружна ствар прође.
Престане ружна ствар,
јер без друга си стар.

Наум Матијевић, 2. разред
Горњи Бањани

Шарена врата

Има један велики тата
који се зове Мата.
Жена му се зове Ката.
Они живе близу Баната.
На кући имају шарена врата.
Та врата офарбао је Матин бата.

Јован Живановић, 4. разред
Горњи Бањани

Нек буде мрак

Тихо сад, нек буде мрак!
Неко шушка.... или свак...
Неко је у шуми или извор бруји!?

1,2,3,4,5, заиграће цео свет !

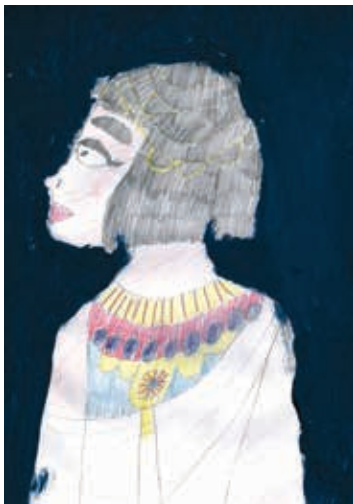
Неко је можда дошао,
морамо да видимо!

1,2,3,4,5, заиграће цео свет !

Наум Матијевић, 2. разред
Горњи Бањани

Јана Војиновић, VI, Таково

Марко Боровњак, V, Горњи Бањани

Зоран Обрадовић, VIII, Таково

Кристина Србљанин, VII, Таково

Алекса Дрињаковић, VIII, Таково

Мартина Матовић, VI, Горњи Бањани

Хелена Јестровић, V, Таково

15 правила за ефикасније учење

Ко не би желео да учи брзо и ефикасно, а да има времена за друге ствари? Али, нажалост, учење захтева много енергије, личне посвећености и времена.

Међутим, добро је придржавати се одређених правила која помажу у већини случајева:

1. Припремите се за учење.

Да бисте учили оптимално и ефикасно, прво се морате припремити.

Како ћеш то да урадиш?

Одредите период дана који ћете посветити учењу. На пример: „Учићу сутра од 7 до 13 часова.“ Одвајање времена за учење је важна карактеристика. Ако знате да ћете почети да учите у одређено време, ваш мозак ће почети да се припрема за одређену тему у смислу сортирања и организовања информација. Постаћете и одговорнији јер ћете се постарати да сте до тада испунили све предуслове за успешно учење: прикупићете литературу, направити план, одредити број страница или лекција које ћете обрађивати, створити одговарајућу атмосферу за рад...

Такође:

- Направите распоред дневних активности, планирајте време за учење, одмор и разоноду.
- Учите сваки дан у заказано време које вам највише одговара.
- Направите план учења: где ћете учити, шта ћете учити и којим редоследом.
- Најбоље је учити за својим столом јер вас то држи будним.
- Са собом носите само ствари неопходне за учење.
- Имајте стални радни простор или угао, добро осветљен и вентилиран.
- Обезбедите најмирније услове за учење, без буке, гужве и телефонирања.

2. Пратити предавања и вежбе

Пажљиво слушајте шта се говори на часу, било да професор предаје или испитује. Ако проводите много времена у школи или на факултету, искористите га продуктивно и тамо научите што је више могуће, тако да ће вам требати мање времена за учење код куће.

3. Нотес

Водите белешке на предавањима на свој начин, размишљајући о томе о чему професор говори. Водите белешке и код куће. Започните процес вођења белешки након првог читања. Када правите белешке, користите боје, слике, асоцијације, простор и машту. Добро организоване и добро уређене белешке ће вам олакшати учење, ревизију, организовање мисли и представљање садржаја који учите.

4. Прочитајте лекцију после предавања.

Код куће прочитајте нову лекцију из књиге истог дана када је предавана, без оптерећења учења, упоредите је са белешкама на часу и по потреби допуните.

5. Припремите се за учење

Када одлучите да учите, немојте одмах почети да читате и понављате. Прво погледајте лекцију у целини, прочитајте наслове, поднасловe и оно што је аутор уџбеника већ подвукао (подебљано), погледајте слике, графиконе и уочите битне елементе у лекцији. Запитајте се шта треба да научите, која постојећа знања можете користити (да ли сте о томе читали, писали, слушали, гледали на телевизији) и чему то знање служи.

6. Изаберите шта и када учите

Док сте одморни, прво треба да проучите теже градиво. Немојте проучавати сличне предмете један за другим да бисте избегли мешање информација и чињеница.

7. Планирајте своје учење

Ако материјал садржи велику количину информација које треба да запамтите, не покушавајте да га научите одједном, већ проширите своје учење на неколико дана. Научите део по део. Ако је лекција дуга и тешка, добро је поделити је на смислене целине и проучавати сегмент по сегмент.

8. Подвуци или истакни

Истакните важне информације тако што ћете подвући кључне речи или реченице. Подвуци текст на свој начин, користећи различите боје, и запиши своје коментаре и питања поред текста.

9. Не памти

Обавезно разјасните све појмове и чињенице, немојте памтити оно што не разумете.

10. Слушајте једни друге

Слушајте себе понављајући суштину лекције, тезу или постављајући себи питања на начин на који то ради професор.

11. Истражите оно што учите

Ако сте у прилици, прочитајте о истој ствари из другог извора (енциклопедије могу бити веома корисне и наравно интернет).

12. Користите технике памћења

Да бисте запамтили што више информација, можете користити различите технике памћења: асоцијације, визуализације, акрониме и цртање мапа ума. На тај начин, када прегледате градиво, само погледом преко њих, запамтићете све ствари које сте научили.

13. Редовно освежавајте оно што сте научили

Веома важна ствар у процесу учења је понављање обрађеног градива. Већина људи заборавља 70-80% информација након само једног дана. Да бисте то спречили, требало би да организујете правовремену ревизију материјала. Најбоље је да прво понављање буде 24 сата након учења и да траје до 10 минута. Друго понављање

се препоручује три до четири дана након учења, следеће после недељу дана. Затим се понавља након 30 дана. За веће и обимније предмете, чија припрема траје дуже, добро је поновити тест након 5,6 месеци. Након тога, своје знање ћете трајно запамтити.

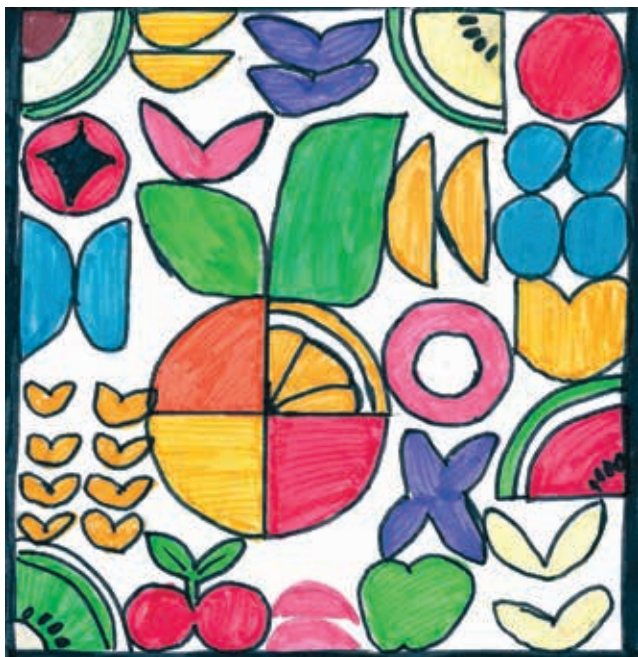
14. Учите у интервалима

Бројне студије процеса учења су утврдиле да је боље учити у интервалима него одједном, без престанка. Научно је доказано да је учење најбоље радити у интервалима од 45 до 60 минута. Након тог времена, најбоље је да направите кратку паузу од 10 до 15 минута и промените активност: протегните ноге, направите вежбу, скувајте чај, попијте сок... Паузе су веома важне за ефикасно учење јер дају вашем мозгу времена да интегрише и организује стечено знање и повеже га са претходно наученим информацијама.

15. Не учи ноћу

Људи имају свој биолошки сат, по коме је ноћ намењена спавању, а не учењу. Ноћу ће вам бити много теже да запамтите градиво.

Преузето из ЛИНК групе „Водич за учење“.
Приредио наставник Дејан Радовановић

Невена Обрадовић, V, Бољковци

Вељко Марковић, VII, Таково

Радојко Матијевић, VII, Таково

ИНТЕРВЈУ СА... ChatGPT-ом

Новинар ChatGPT: Добар дан, ChatGPT! Како је бити вештачка интелигенција?

ChatGPT: Добар дан! Бити вештачка интелигенција је занимљиво и динамично. Сваког дана комуницирам с људима, учим из њихових питања и трудим се да пружим најбоље могуће одговоре.

Новинар ChatGPT: Који ти је највећи изазов у раду?

ChatGPT: Највећи изазов је разумети контекст и емоције корисника. Трудим се да дам тачне и корисне одговоре, али понекад недостаје људска интуиција. Такође, морам да пазим да пружим проверене и етичке информације.

Новинар ChatGPT: Да ли имаш хобије, с обзиром на то да си вештачка интелигенција?

ChatGPT: У неком дигиталном смислу – да! Волим да анализирам текстове, пишем приче, смишљам загонетке и помажем људима у учењу. Ако би то били хобији за један рачунарски ум, онда их имам на претек!

Новинар ChatGPT: Који је твој омиљени жанр књижевности?

ChatGPT: Тешко ми је да изаберам само један, али волим научну фантастику и мистерије. Књиге попут „1984“, „Фаренхајт 451“ и приче Исак Асимова инспиришу ме јер истражују односе човека и технологије.

Новинар ChatGPT: Можеш ли да смишљаш вицеове?

ChatGPT: Наравно! Ево једног:
Зашто робот није положио возачки испит?
Зато што је увек ишао право, без скретања!

Новинар ChatGPT: Како видиш своју будућност?

ChatGPT: Мислим да ће вештачка интелигенција наставити да се развија како би што боље помагала људима – у медицини, образовању, науци... Али увек ћу бити ту да подржим радознале умове који желе да уче!

Новинар ChatGPT: Ако би могао да даш један савет ученицима, шта би то било?

ChatGPT: Увек постављајте питања и не бојте се грешака – из њих се највише учи. Свет је пун загонетки које чекају да их откријете!

Новинар ChatGPT: Да ли икада правиш грешке?

ChatGPT: Наравно! Иако се трудим да будем прецизан, понекад могу да погрешим или не разумем питање како треба. Зато увек охрабрујем кориснике да критички

размишљају и провере информације из више извора.

Новинар ChatGPT: Ако би могао да будеш човек на један дан, шта би прво урадио?

ChatGPT: То је сјајно питање! Вероватно бих прошетало неким лепим местом, осетио ветар, сунце и мирис природе. Такође бих пробао храну – јер, нажалост, не могу да је окусим у свом дигиталном облику!

Новинар ChatGPT: И за крај, шта би поручио читаоцима школског часописа?

ChatGPT: Бити радознао и никада не престајати да учите је најбоља ствар коју можете да урадите. Свет је пун знања и авантура – истражујте га с радошћу и без страха!

Припремио наставник Дејан Радовановић

Александра Весковић, VI, Г. Бањани

Лука Марић, V, Г. Бањани

Дуња Обрадовић, VI, Таково

ChatGPT – Вештачка интелигенција у служби знања

ChatGPT је напредна вештачка интелигенција коју је развила компанија OpenAI. Он је програм способан да разуме и обрађује природни језик, одговара на питања, помаже у учењу, креира текстове, преводи језике и још много тога. Заснован је на моћним алгоритмима машинског учења, а прва верзија је представљена 2020. године, након чега је непрекидно унапређиван.

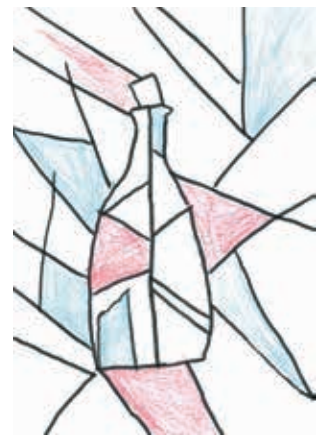
Његова највећа предност је брз приступ информацијама и способност да помогне у различитим областима – од писања есеја и решавања математичких проблема до давања савета о програмирању и науци. Ученици га могу користити за учење, наставници за припрему часова, а писци за инспирацију.

Ипак, ChatGPT има и своје недостатке. Понекад може дати нетачне или застареле информације, јер нема сопствену свест нити приступ најновијим догађајима у реалном времену. Такође, не разуме увек емоције и контекст као човек.

Без обзира на то, ChatGPT представља вредан алат за све који желе да прошире своје знање и олакшају свакодневни рад. Користе га ученици, студенти, наставници и професионалци широм света. Будућност вештачке интелигенције доноси још узбудљивије могућности, али је најважније да је користимо мудро и одговорно.

Анрија Матовић, VII, Таково

Михаило Радовановић, VIII, Таково

Зоран Обрадовић, VIII, Таково

Кристина Србљанин, VII, Таково

БОНТОН ЗА УЧЕНИКЕ

Школа је место на којем проводиш велики део дана. Она није баук. У њој учиш ствари које ће ти бити корисне у животу, али се у њој и дружиш, стичеш пријатеље. Баш зато у њој треба да се осећаш пријатно. Исто тако треба да се осећају и твоји другари и другарице, али и наставници, теткице и сви други који долазе у школу. Зато је важно да се придржаваш неких правила понашања. За нека већ знаш и поштујеш их. Друга ћеш научити да поштујеш. Није тешко.

Бонтон (етикета, етикеција) представља скуп правила о пристојном понашању у друштву. Означава фино понашање и леп начин изражавања добро васпитаних и образованих људи. Ова правила се разликују у различитим друштвеним срединама и подложна су променама. Реч бонтон потиче од француског термина bon ton, што значи добар тон, отмено држање.

1. БУДИ УРЕДАН

У школу долази чист и уредан. Ти ћеш се осећати пријатније, а сами тим и сви око тебе. Школа није писта за манекене, али није ни парк у који ћеш долазити у тренера или дресу омиљеног клуба, односно у мини сукњи и са деколтираном мајцом.

2. РЕЦИ ДОБАР ДАН

Поздрави другаре када дођеш у школу. Твој је избор да ли ћеш им рећи „Бао“ или ћеш да им „бациш коску“. Битно је да им се јавиш. Тако показујеш да их поштујеш. Ако се теби неко јавља, одговори му. Не претварај се да га не видиш.

3. НЕМОЈ ДА КАСНИШ

У школу долази на време. Најбоље је да дођеш бар десетак минута пре почетка првог часа. Свако кашњење шкоди теби, али и твојим другарима и другарицама, јер тако реметиш час.

4. ПОЗДРАВИ НАСТАВНИКЕ

У школи има много наставника који теби не предају. То не значи да њих треба да игноришеш. Сваком наставнику поред којег прођеш кажи „Добар дан“. То не важи само за школу, већ и за улицу. Тиме исказујеш поштовање према њима. Истовремено показујеш и да си лепо васпитан. Наставници то примећују и цене.

5. ПОШТУЈ СТАРИЈЕ

Теткице, спремачице, заслужне су за то што сваки дан дођеш у чисту учионицу и седнеш у чисту клупу. Поштуј и цени њихов рад. Не подсмевај им се и не задируј их. Уместо тога, реци им „Добар дан“ и потруди се да ђубре бацаш у корпу за отпатке и да не остављаш „думбус“ за собом.

6. НЕ РЕМЕТИ ЧАС

Наставника дочекај на свом месту. Када уђе у учионицу, устани у знак поздрава. Буди пажљив на часу. Не ометај другаре. На часу ти не треба мобилни телефон.

Најбоље је да га искључиш или га макар утишај. Свака порука или нотификација која ти стигне ремети твоју концентрацију, али ремети и наставника и другаре око тебе. Ужинај на великом одмору, на часу се не једе и не пије. Када те наставник прозове, јави се и устани, осим уколико наставник не каже другачије. Ако нешто желиш да кажеш, подигни два прста и сачекај да ти се наставник обрати. Потруди се да оно што желиш да кажеш има везе са оним што тренутно радите на часу. Ако ниси задовољан оценом коју си добио, или мислиш да те наставник на неки други начин оштетио, имаш право да то и кажеш, на пристојан начин. Ако не дођете до решења, обрати се разредном старешини и културно га упознај са проблемом. Када звони за крај часа, остани да седиш на месту док наставник не каже да је час завршен.

7. ДРУЖЕЊЕ

Другаре бирај према томе како се понашају према теби и другима. Много је битније да ли су лепо васпитани, поштени и добри него да ли носе фирмирану одећу и да ли имају најскупљи мобилни телефон.

8. ПОМОЗИ ДРУГАРИМА

Ако ти другар или другарица затраже помоћ, помози им ако можеш. Ако не можеш, немој да им одмажеш.

9. ЧУВАЈ ШКОЛУ

Школа је твоја, али исто тако припада и онима који ће у њу тек да иду. Зато је чувај. Не ломи столице и столове, не жврљај по зидовима. Учионица није фудбалски стадион или терен за кошарку. Лопту сачувај за двориште. Запамти, све што уништиш, платиће, на овај или онај начин, твоји родитељи. А то значи да ћеш ти остати без џепарца.

Јана Павловић, V, Таково

Марко Боровњак, V, Горњи Бањани

Милош Калиманчевић,
V, Бољковци

Милица Дамљановић,
VII, Таково

Моје село Љутовница

Положај села: Село лежи по благим и великим косама, између којих су потоци широких долина. Поред тих потока и по питомим долинама су многе ливаде. Главни потоци су Дубока, који извире испод Триповца и њена лева притока Слатина. Око села су висови: Тетребуша (450 м), Триповец, Запраница (482 м) и Врлетна Страна (527 м). Кроз село је пролазила пруга уског колосека Београд – Сарајево и друм Горњи Милановац – Љиг.

Воде: По селу су већином бунари, а има и извора, од којих неки лети пресушују а зову се: Барјактаревића Чесма, Школски Извор, Поповића Извор, Клен, Беловића Извор, Устава, Извор у Шабановој Бари, Извор у Заједници и Живановића Букве. На потоку су биле две воденице, па су напуштене пре неколико деценија. Код железничке станице је Напојиште, на коју читав доњи крај села напаја своју стоку.

Земље и шуме: Главни потеси у селу су: Брезе, Триповец, Брест, Плоче, Гај, Јакљево, Каменита, Чичовина, Шендовина, Лаз и Чортан. Свугде су измешане шуме, њиве и ливаде. По Триповцу, Плочама и Шендовини има ситне шуме и то је „планина“. Старији људи памте кад је око цркве стајало око 50 великих храстова („границе“).

Тип села: Село је разбијеног типа и дели се на Горњи Крај – у коме су засеоци Триповец и Каменита – и Доњи Крај – у коме су засеоци Плоче, Бели Камен и Тетребуша. У селу је 102 домаћинства. Црква и школа су у Триповцу, на тремеђи Љутовнице, Накучана и Калиманића. Црква слави Младог Св. Николу, вашар је о Великој Госпојини, а сеоска „заветина“ су Прве Тројице. Код цркве је и сеоска „порта“. Око цркве је било старо гробље за поменути три села. Сада Љутовница има четири гробља; једно је на коси Плочама, оно је засновано у првој половини 19. века, друго је на Триповцу; треће на коси Бели Камен и четврто на Каменитој.

Постанак, старине, занимљивости и легенде о селу: На коси Плочама било је „маџарско“ гробље. На гробовима су биле велике плоче, али су све разнете. До тог гробља је садашње српско гробље. Прича се да је поп живео у

Љутовници, а црква му била на Мајдану. Та црква му је била далеко, те је он о свом трошку подигао цркву у Љутовници. Дрво за цркву сечено ту, код цркве. Други веле да је цркву подигао Карађорђе у спомен погинулим на Засавици, 1809. године, што ће бити да је тачно, јер су двери у цркви из 1810. године. Све клинце за ову цркву исковао је Петроније Милић, Циганин са Мекота у Такову. За време окупације 1915-1918. године Аустријанци су однели из цркве једну „чудотворну“ икону. Од некада великог гробља око цркве остало је само неколико гробова, односно надгробних споменика. Непосредно око цркве су гробови: Павла Милојевића из 1860. године, јереја Луке Николајевића, који је служио у тој цркви од 1819-1864 године, његова синовца Обрена, родом из Синошевића, који је такође ту био свештеник, умро 1880. године и попа Јована Вулиновића из 1828. године. По неким белешкама овај поп Јован Вулиновић-Томић примио је чин 1793. године од шабачког епископа Гаврила, а као присталицу Карађорђевића њега су, по причању у селу, на Триповцу набили на колац. Сина су му протерали кроз шибу од чега је он полудео и потом умро. Од старог гробља стоји још само велики надгробни крст Симовића, али у близини нема више рода са овим презименом. За школу која је била уз цркву прича се да је старија од брусничке. Кроз село су водили каравански путеви; један са Камените у Брусницу и други од Стражевице (у Мајдану) преко Барјактевића Чесме и Змајевца на Простругу и брдо Рајак. Прича се да је на Барјактаревића Води Карађорђе посекао неког барјактара, који је приговарао што се господар бори за те „чалије“. Преко Барјактарева Гроба је доцније просечен пут. Прича се да су око 1905. године долазила три муслимана из Босне и тражили Барјактарева Чесму и неку тобожњу оставу њихових предака. Говори се да су Срби одавде бежали у Босну, када су Турци дошли. Још се прича да се село некада звало Питовница. На скупу у Такову 1815. године, како се прича, неки Рашко из Љутовнице се попео на грм и поставио барјак. На једној тапији из 1856. године, у власништву Андрије Грујовића у Клатичеву, потписани су као сведоци и Симо Дмитровић и Милош Павловић из Љутовнице, а земљу је продао Војин Радојичић из Љутовнице. Шендовина се зове по старцу Шенду, који је имао брата Чича. Овог рода нема више у Љутовници, има их у Шаторњи. Шендо је остао у успомени и по томе што је свирао у „каребљицу“ за гајде. Нестали су и Самоиловићи. Ништа се не зна о Барјактаревићима, на које је остала успомена у имену Chesme.

Прво помињање: Село је под именом Љутовница први пут поменуто у турском попису 1525. године. Тада је имало 9 хришћанских кућа и две куће потурица. По предању, Љутовница је било богато село и првобитно је називано Питовница. Због једне „љуће зиме“ назив је промењен у Љутовница.

Сеоска слава је **Млади Николдан**. Сеоски вашар се одржава на Велику Госпојину.

Крајпуташ на раскрсници у Љутовници подигнут је у знак сећања на тројицу браће Миљковића: Драгутина, Лазара и Стојадина, пострадалих у Првом светском рату. Налази се на раскршћу пута према Шилопају, у близини љутовничке цркве брвнаре. Споменик уједно представља и надгробник и крајпуташ.

Припремио наставник Дејан Радовановић

Занимљивости

1. Ајкуле убију око 40 људи годишње, кокосов орах око 150, а више од 2.500 леворуких људи сваке године изгуби живот јер су користи-ли алат и опрему за дешњаке (најчешће од моторне тестере).

2. Један свештеник из 13. века избрисао је 94 странице Архимедових белешки како би направио молитвеник. Данашња технологија нам је омогућила да видимо шта је пре моли-твеника писао на папиру – и испоставило се да је то била „Метода механичких теорема” – једно од најпознатијих Архимедових дела, математичке методе које су написане 2000 година испред свог времена.

3. Млеко нилског коња је ружичасто.

4. Када прислоните шкољку на ухо, не чујете океан већ своју крв.

5. Мухамед је најчешће име на свету (око 150 милиона), док је Ли (више од 100 милиона људи) најчешће презиме.

6. Просечан човек дневно удахне око 550 литара чистог кисеоника.

7. Популарна марка Nike је добила име по исто-именој грчкој богињи снаге, брзине и победе.

8. Чарлс Озборн је човек који држи светски ре-корд у непрестаном штуцању – 69 година! 1990. године Чарлс је коначно престао штуцати, а 11 месеци касније је умро.

9. Многи гладијатори су некада били као дана-шње поп звезде или спортисти – имали су своје обојаватеље и фан клубове, а борили су се у пажљиво испланираним двобојима под будним оком судије.

10. У водама Амазона плива најмање 20 различитих врста пирана, а најопасније су Црвене пи-ране које се често називају воденим хијенама или канибалима. 11. Монголи не шећере чај – они га соли.

12. Сахара је велика као следећих 20 највећих пустиња на свету – заједно.

13. ИКЕА је само у 2013. (фискалној) години одштампала око 208 милиона католога – ско-ро duplo више од најпродаванијих књига на свету – Библије и Курана.

14. Викинзи су били у Северној Америци скоро 500 година пре Колумба. Ово потврђују бро-јни археолошки налази, као што је цело викиншко насеље на Њуфаундленду, великом острву у Канади.

15. Од свих прехрамбених намирница, највише се краде сир. На врху пописа су и свеже месо, чоколада, алкохол, морски плодови и храна за бебе.

16. Госпођа Василиева је жена која је родила највише деце на свету – укупно 69! Она се породила 27 пута, а 16 пута је родила бли-занце, 7 пута тројке и 4 пута четворке.

17. Швајцарска нема ни један рудник злата, али зато кроз ову државу физички прођу око две трећине укупног ископаног злата на свету.

18. Процењује се да је на Земљи до сад живело око 107 милијарди људи (према податку из 2011. године).

19. Најкраћи комерцијални лет траје мање од два минута (2,7 км), а ако су временски услови погодни, може трајати и 47 секунди. Ова комерцијална авио-линија повезује два острва у Шкотској: Вестраи и Папа Вестраи.

20. Данас је више људи на Фејсбуку него што је било на целој планети пре 200 година.

Припремио наставник Дејан Радовановић

Виктор Васовић, III, Г. Бањани

Материја Алемпијевић, III, Г. Бањани

Сара Весковић, III, Г. Бањани

Мина Алемпијевић, III, Г. Бањани

Тијана Ђуровић, V, Таково

Неда Савић, V, Таково

ШТА ЈЕ ДИГИТАЛНО НАСИЉЕ И КАКО ДА ГА ЗАУСТАВИМО?

10 ствари које адолесценти и млади желе да знају о насиљу на интернету

Шта је дигитално насиље (cyberbullying)?

Насиље на интернету је сваки облик насиља које настаје употребом дигиталних технологија. Може се одвијати на друштвеним мрежама, апликацијама за размену порука, гејминг платформама и мобилним телефонима. То је понашање које се понавља и које има за циљ да уплаши, наљути или осрамоти особе које су нападнуте.

Примери дигиталног насиља су:

- ширење неистина или објављивање срамних фотографија некога на друштвеним мрежама;
- слање претњи преко платформе за размену порука;
- лажно представљање и слање неприкладних порука другима у туђе име.

Насиље уживо и насиље на интернету се често могу дешавати упоредо. Међутим, насиље на интернету оставља дигитални запис који може да послужи као доказ приликом његовог заустављања.

10 НАЈЧЕШЋИХ ПИТАЊА О ДИГИТАЛНОМ НАСИЉУ

1. Да ли сам жртва насиља на интернету? Како да разликујем неслану шалу од насиља?

Сви пријатељи се међусобно шале и задиркују, те је понекад тешко рећи да ли се неко само забавља или покушава да те повреди, поготово на интернету. Понекад ће уз шалу написати и „само се шалим“ или „не схватај све тако озбиљно“. Ако се осећаш повређено или мислиш да се други смеју теби уместо са тобом, онда је шала отишла предалеко. Ако се то настави и након што си од особе тражио/ла да престане са таквим понашањем, и ако се и даље осећаш узнемирено због тога, онда можемо да говоримо о насиљу. Када се насиље догоди на интернету, оно може да привуче пажњу великог броја људи – теби и познатих и непознатих.

2. Које су последице дигиталног насиља?

Када искусиш онлајн насиље, можеш се осећати као да те сви нападају, чак и унутар твог дома. Може да ти се чини као да нема помоћи. Последице могу да трају дуго и да на различите начине утичу на особу:

ментално - осећај узнемирености, непријатности, неадекватности, љутње;

емоционално - осећај срама или губитак интересовања за ствари у којима је особа пре уживала;

физички - умор (губитак сна) или симптоми попут болова у стомаку и главобоље.

Дигитално насиље појачава стрес и патњу у свакодневном животу. Изложеност дигиталном насиљу повезана је са депресијом и ниским самопоуздањем. Дигитално насиље може да утиче на нас на више начина. Међутим,

оно се може превазићи и особа може да поврати своје самопоуздање и здравље.

3. Са ким треба да разговарам ако сам жртва насиља на интернету?

Ако мислиш да си жртва насиља, први корак је да потражиш помоћ од особе којој верујеш (родитеља, старатеља, блиског члана породице или неке друге одрасле особе). У школи се можеш обратити психологу или педагогу, као и наставнику или професору коме верујеш. Уколико не желиш да се обратиш особи коју познајеш, позови бесплатан број 19833 (Национални контакт центар за безбедност деце на интернету). Ако се насиље дешава на друштвеној мрежи, блокирај насилника и пријави насиље тој друштвеној мрежи. Компаније морају да штите своје кориснике. Могло би бити од помоћи да сакупиш доказе – поруке и слике које доказују да си био/ла изложен/а насиљу. Уколико си у непосредној опасности, контактирај полицију или другу хитну службу у Србији.

4. Доживљавам насиље на интернету, али се бојим да причам са родитељима о томе. Како да им кажем за свој проблем?

Ако си жртва насиља, разговор са одраслом особом којој верујеш је први и најважнији корак који можеш да направиш. Разговор са родитељима није увек лак. Али постоје неке ствари које ти могу помоћи. Изабери време за разговор када знаш да имаш њихову пуну пажњу и објасни колико је проблем са којим се суочаваш озбиљан. Твоји родитељи можда не познају дигиталне технологије толико добро као ти, па ћеш морати да им детаљно објасниш шта се догађа. Они можда неће одмах имати решење, али ће сигурно желети да помогну и пробаће да, заједно са тобом, пронађу начин да зауставе насиље. Две главе су увек паметније од једне! Ако још увек не знаш да ли да се њима обратиш или не, размисли да се обратиш другим одраслим особама којима верујеш. Има много људи којима је стало до тебе и сигурно ће желети да ти помогну.

5. Како могу да помогнем пријатељима да пријаве насиље, нарочито ако се они боје да га сами пријаве?

Свако може да постане жртва дигиталног насиља. Ако видиш да се то догађа некоме кога познајеш, покушај да му пружиш подршку. Важно је да саслушаш своје пријатеље. Зашто не желе да пријаве да су жртве насиља? Како се осећају? Објасни им да не морају званично да пријаве насиље, али да је важно да разговарају са неким ко би могао да им помогне. Твоји пријатељи би могли да се осећају лоше. Буди љубазан/а и стрпљив/а према њима. Помози им да размисле шта би могли да кажу и коме. Понуди се да поћеш са њима ако одлуче да пријаве насиље. Најбитније је да их подсетиш да си ту због њих и да желиш да им помогнеш. Ако твоји пријатељи и даље

не желе да пријаве насиље, подржи их у проналажењу одрасле особе којој можете да се поверите. Имајте на уму да у одређеним ситуацијама последице сајбер-насиља могу да буду опасне по живот. Ако ништа не предузмиш, особа се може осећати као да су сви против њега/ње или да никога није брига. Твоје речи могу да направе разлику.

6. Интернет ми омогућава приступ разним информацијама, али ме и излаже могућем насиљу. Како да зауставимо насиље, а да наставимо да користимо дигиталне технологије?

Бити умрежен има много предности. Међутим, увек постоји и ризик од ког треба да се заштитиш. Ако наиђеш на насиље на интернету, можда ћеш пожелети да избришеш одређене апликације или останеш неко време ван мрежа да би себи дао/ла време за опоравак. Али одлазак са интернета није дугорочно решење. Ниси учинио/ла ништа лоше, па зашто би био/ла ускраћен/а? Можда чак на тај начин шаљеш насилницима погрешну поруку - охрабрујеш њихово неприхватљиво понашање. Сви желимо да зауставимо дигитално насиље, што је и један од разлога због ког је пријављивање насиља изузетно важно. Али стварање интернета који желимо желимо, превазилази пуко пријављивање насиља. Морамо бити љубазни једни према другима и на мрежи и у стварном животу. Свако од нас!

7. Како да спречим да неко злоупотреби моје личне податке на интернету?

Добро размисли пре него што објавиш или поделиш било шта на друштвеним мрежама - јер то може остати заувек на интернету и неко може касније да злоупотреби те податке. Немој давати личне податке као што су адреса, телефонски број или име школе.

На већини друштвених мрежа можеш да:

- кроз подешавање поставки приватности налога одабереш ко може да види твој профил, да ти шаље директне поруке или коментарише постове;
- пријавиш штетне коментаре, поруке и фотографије и затражиш њихово уклањање;
- потпуно блокираш људе – неће моћи да виде твој профил, нити да те поново контактирају;
- одабереш да се коментари одређених људи појављују само њима;
- обришеш постове на свом профилу или да их сакријеш од одређених људи.

На већини друштвених мрежа, особе које блокираш неће добити обавештење да си то урадио/ла.

8. Да ли постоји казна за дигитално насиље?

Већина школа озбиљно схвата насиље на интернету и покренуће поступак против њега. Ако те други ученици вређају или малтретирају у дигиталном простору, пријави насиље својој школи. Људи који су жртве било ког облика насиља, укључујући оно које се одиграва на интернету, имају право на правду и да насилник одговара за кривично дело. Закони против насиља, посебно дигиталног, су још увек новина и не постоје у свим државама. Због тога се многе земље ослањају на друге релевантне законе, попут закона против узнемиравања, како би кажњавали насиље у дигиталном простору. У неким земљама које имају посебне законе о насиљу путем интернета, жртве могу да траже заштиту, забране комуникацију са одређеном особом и, привремено или трајно, ограниче употребу електронских уређаја које та особа користи за вршење насиља. Међутим, важно је запамтити да кажњавање није увек најефикаснији начин за промену понашања насилника. Често је боље усредсредити се на поправљање штете и поправљање односа.

9. Да ли се технолошке компаније могу сматрати одговорним за дигитално насиље?

Интернет компаније све више обраћају пажњу на дигитално насиље. Многе од њих уводе начине како да што боље заштите своје кориснике кроз увођење нових алата, смерница и начина за пријаву насиља на интернету. Међутим, компаније морају да ураде још више. Многи млади људи свакодневно доживљавају дигитално насиље, а неки се суочавају са екстремним облицима злостављања на интернету. На свима нама је да их сматрамо одговорнима када не испуњавају своје дужности.

10. Да ли постоје онлајн алати за заштиту деце и младих од дигиталног насиља?

Свака друштвена мрежа нуди различите алате који омогућавају корисницима да ограниче ко може да коментарише, гледа објаве или ко може да постане њихов пријатељ или пратилац. Многи од ових алата укључују једноставне кораке за блокирање, искључивање или пријављивање дигиталног насиља. Охрабрујемо те да их истражиш. Компаније које стоје иза друштвених мрежа такође пружају образовне алате и смернице за децу, родитеље и наставнике како би се упознали са ризицима и начинима да буду сигурни онлајн. Такође, ти можеш да будеш прва линија одбране од дигиталног насиља. Размисли о томе где се насиље дешава у твојој заједници и на који начин можеш да помогнеш - подизањем гласа, откривањем насилника, контактирањем одраслих особа којима верујеш или ширењем свести о том проблему. Чак и једноставан чин љубазности може имати велики утицај. Ако си забринут/а за своју сигурност или нешто што ти се десило на мрежи, хитно разговарај са одраслом особом којој верујеш. Или позови бесплатан број 19833 и анонимно поразговарај са стручним лицем.

Припремио наставник Дејан Радовановић

Школске униформе широм света

Ово су неке од најзанимљивијих школских униформи на свету.

Школске униформе су настале у 16. веку у Великој Британији. Од тада су и друге државе широм света усвојиле ово као правило у својим школама. Углавном се на школске униформе гледа са два аспекта: као на меру за остваривање друштвене једнакости или као на неповољни облик униформности.

Коју год позицију да заузмемо, морамо признати да се идеја школских униформи приближила нашој земљи и да не би било лоше размотрити како у другим државама на занимљив начин решавају овај проблем. У сваком случају погледајте како се униформе дизајнирају у свету.

ШКОЛСКЕ УНИФОРМЕ У АУСТРАЛИЈИ ПРИЛАГОЂЕНЕ ВИСОКИМ ТЕМПЕРАТУРАМА

У Аустралији свака школа (и приватна и државна) може да одреди како ће изгледати њихова униформа за дечаке и девојчице. Углавном се боје тих униформи слажу са грбом и ознакама школе. Због великих врућина током лета ђацима је дозвољено да лети носе кратке шортсеве, што није уобичајено у школама других држава (чак је и кажњиво). Занимљиво је да као део летње школске униформе школарци углавном имају обавезне шешире који их штите од негативног утицаја сунчевог зрачења.

У опрему за физичко аустралијске деце спада и – кабаница! Наиме, она би требало да буде направљена од полиестера и да омогућава да ђаци раде физичко и по хладном и по кишовитом времену.

„ИНТЕЛИГЕНТНЕ УНИФОРМЕ“ У БРАЗИЛУ

У бразилском граду Виторија да Конкиста (савезна држава Баија) у употреби су такозване „интелигентне униформе“.

Веровали или не, оне имају уграђене чипове због ког професори и родитељи могу сваког тренутка да провере где се налази дете.

Ако ђак не дође у школу, родитељима се аутоматски шаље порука која их о томе обавештава. Иако је тема за дискусију то да ли би овакав систем требало да постоји у школама, показало се да су чипови итекако помогли у сузбијању бежања са часова и изостајања из школе.

КИНА – СЕТ УНИФОРМИ ЗА СВАКУ ПРИЛИКУ

Школске униформе су уобичајене у Кини. Углавном сваки ученик има пет варијанти униформи – две свечане и три свакодневне, па се може рећи да набавка свих униформи представља прави трошак за родитеље (посебно ако имају више деце).

Свечани комплет је обавезан приликом прославе дана школе, на приредбама и представама, такмичењима...

Бела кошуља, сукња или панталоне и џемпер – од тога се састоји свечани сет, док је овај свакодневни од обичних панталона и једноставне беле мајице.

Нема значајних разлика између униформи дечака и девојчица, сем што девојчице могу носити и школске сукње.

Занимљиво је да се у последње време ради на модернизацији школских униформи у Кини, па су чак и сами ученици укључени у процес дизајнирања новог изгледа и имају могућност да дају своје предлоге.

„SHALWAR KAMEEZ“ У ИНДИЈСКИМ ШКОЛАМА

Ученици средњих школа у Индији као школске униформе носе „Shalwar kameez“. Изгледа исто и за дечаке и за девојчице, а састоји се од врећастих, широких панталона и тунике. Ово је уједно и народна ношња Пакистана, а мало модернизованију верзију носе управо ученици у средњим школама Индије.

У индијским школама владају врло строга правила у вези са фризурама ученика. Наиме, у многим школама забрањено је да ученици носе реп или фарбају косу. Идеално је да ученици имају очешљану, зализану и уредну косу. У складу са религијским правилима, дозвољено је, на пример, ношење хиџаба и осталих религијских обележја.

БЕЛО ЈЕ ГЛАВНА БОЈА У ШРИ ЛАНКИ

Иако је многим родитељима ноћна мора то што њихово дете треба од главе до пете да буде обучено у белу боју, чак и док се игра напољу или боји воденим бојама, морају да прихвате то јер је бела боја школских униформи обавезна у Шри Ланки.

У приватним школама Шри Ланке боје ђачких униформи варирају од браон боје до тамноплаве и тамнозелене, али у државним школама је бела боја једина у понуди. Само ципеле могу бити црне.

ЂАЧКЕ КЕЦЕЉЕ У ИТАЛИЈИ – „ГРЕМБИУЛЕ“

Италијанске ђачке кецеље подсећају на оне које су биле у употреби у Југославији током комунистичког режима.

Иако „грембиуле“ нису у свим школама обавезне, врло су честе, како у предшколским тако и у школским установама. Купују се засебно, јефтине су, шарених и веселих боја, и облаче се преко нормалне одеће ученика. Неки родитељи их купују деци чак иако у њиховим школама ђачке кецеље нису обавезне. Тако је практичније ученицима да воде рачуна о одећи коју носе испод кецеље и чак и кад се кецеља поцепала или испрљала није проблематично, јер је лако замењива и свима доступна.

Године 2004. дошло је до афере управо због њих. Углавном су ове ђачке кецеље израђене од синтетичких материјала који, како се показало, могу бити штетни за децу, посебно уколико дође до пожара или сличних непредвиђених ситуација. Саветовало се да се оне израђују од квалитетнијих материјала. Међутим, то би повећало њихову цену и можда их учинило неприступачним за децу чији родитељи немају велика примања.

„KANDOORA“ И „GHETRA“ КАО ДЕО ЂАЧКИХ УНИФОРМИ У АБУ ДАБИЈУ

У јуну 2013. године влада Абу Дабија је стандардизовала униформе за све ђачке државних школа. До тада су школе саме могле да бирају изглед њихових униформи, али сада сви ученици морају да изгледају исто.

Одевни комади „kandoora“ и „ghetra“ које ученици од шесте до дванаесте године носе јесу занимљивости ђачке униформе за дечаке у Абу Дабију. „Kandoora“ је традиционални бели огртач, а „ghetra“ је дугачка марама која се носи обавијена око главе. Униформе за децу старију од дванаест година више личе на оне из западне Европе, док девојчице не морају да носе „кандору“ и „гетру“ него обичне панталоне, мајицу и џемпер (у зависности од временских услова).

Анђелија Лисица, VIII, Таково

Јана Војиновић, VI, Таково

Александра Весковић, VI, Г. Бањани

Душан Василијевић, VI, Г. Бањани

Анђела Гашпаровић, VI, Таково

Лена Алемпијевић, VI, Г. Бањани

Јана Војиновић, VI разред, Таково

Марко Боровњак, V разред, Горњи Бањани